

Podcast Konkurrenten

Avsnitt 70: Dags för DMA – så påverkas konsumenter och företag av de nya reglerna

Textversion av Konkurrenten avsnitt 70 (publicerat dag månad 2024), vill du hellre lyssna på avsnittet kan du ta del av det på vår webbplats www.konkurrensverket.se/konkurrenten.

Marie Strömberg Lindvall:

Hej och välkommen till Konkurrensverkets podcast Konkurrenten. Den här gången ska vi återkomma till ett ämne som vi har tagit upp vid flera tillfällen här i podden. Vi ska nämligen prata om digitala marknader och då särskilt om DMA, det vill säga Digital Markets Act eller förordningen om digitala marknader som vi säger på svenska.

Nu när vi spelar in det här avsnittet så är det bara några dagar kvar till den 7 mars när de här stora teknikjättarna som har betecknats som grindvakter ska börja tillämpa DMA. Och vad det innebär i praktiken är ämnet för dagens avsnitt och det ska jag, som heter Marie Strömberg Lindvall reda ut tillsammans med...

Märta Iversen Ohlsson:

Märta Iversen Ohlsson, jurist på enheten som har strategiskt ansvar för bland annat DMA-frågor här på Konkurrensverket.

Marie Strömberg Lindvall:

Och vid din sida har du...

Ralph Bitar:

Ralph Bitar, också jurist på samma enhet som Märta.

Marie Strömberg Lindvall:

Välkomna hit båda två.

Märta Iversen Ohlsson:

Tack.

Ralph Bitar:

Tack.

Marie Strömberg Lindvall:

Då tycker jag att vi ska börja med att gå igenom vilka de här sex grindvakterna är och varför det är just de här teknikjättarna som har betecknats som grindvakter och jag ger första ordet till dig, Märta.

Märta Iversen Ohlsson:

Ja, det här är företag som jag tror de flesta känner till, sex grindvakter. Alfabeta som vi annars kanske känner igen som Google. Amazon, Apple, ByteDance, som vi kanske mer känner till som TikTok, Meta och Microsoft. De här sex grindvakterna har ju också, det man kallar på DMA-språk som Core Plattform Services eller centrala plattformstjänster på svenska, som är kanske mer de appar eller tjänster som man känner till, till exempel TikTok eller Facebook, Instagram eller Amazon.

Marie Strömberg Lindvall:

Idel välbekanta namn för de flesta skulle jag tro.

Märta Iversen Ohlsson:

Ja, något som vi alla använder eller har någon gång.

Marie Strömberg Lindvall:

Ja, men hur blir man grindvakt? Vem är det som har fått den här beteckningen?

Ralph Bitar:

Ja. De här grindvakterna som Märta nämnde, en gemensam sak för dem, vi sa ju nyss att vi använder det här i vår vardag, varje dag. Det är just därför de betecknas som grindvakter. De anses vara så viktiga aktörer på marknaden, i samhället och har en enorm påverkan på vårt dagliga liv, på aktörer, företag och konsumenter. Gemensamt för de här grindvakterna är att med de här plattformarna skapar de en kontaktyta för företag och konsumenter för att kunna nå ut till varandra. I dag har vi en situation där många företag är helt beroende av de här plattformarna för att kunna utföra sin verksamhet.

Marie Strömberg Lindvall:

De måste finnas på de här plattformarna för att kunna bedriva sin verksamhet och hitta sina kunder.

Ralph Bitar:

Exakt, och det är lika så då för på den andra sidan, för de så kallade slutanvändarna. Alltså vi som använder allt från Facebook till Instagram och Amazon för att kunna köpa våra vardagliga produkter eller tjänster som vi använder oss av, och det gemensamma för de här grindvakterna, som Märta sa till exempel, att Meta har ju flera, Instagram, Facebook, Marketplace och andra

centrala plattformstjänster och då skapar de ett ekosystem som binds ihop på ett sätt och det är väldigt svårt då för konkurrerande aktörer som också vill erbjuda en plattformstjänst för användare, båda företag och konsumenter, att kunna konkurrera med de här stora plattformarna. Det är väl det DMA syftar till med att försöka bryta ner eller lösa upp, om man kan säga så.

Marie Strömberg Lindvall:

Luckra upp de här ekosystemen.

Ralph Bitar:

Precis.

Marie Strömberg Lindvall:

Som jag inledningsvis nämnde här i podden så har vi tidigare pratat om bakgrunden till DMA i ett antal avsnitt men jag tycker ändå att det är på sin plats att även här säga något kort om vad det är man vill uppnå med de här reglerna när det gäller grindvakternas verksamhet. Ralph, vad säger du?

Ralph Bitar:

Jag tror det är bra att börja med en historisk överblick.

Marie Strömberg Lindvall:

Mm, gärna det.

Ralph Bitar:

Hur DMA kom till. DMA kom till som en del av ett större paket som EU kom fram till 2020, man lanserade då ett stort antal olika rättsakter för att rusta upp Europa inför den digitala tidsåldern. Där bland annat finns DMA. Men en annan väldigt känd, en sådan rättsakt som används mot den digitaliseringen, är GDPR och den syftade mycket till att hantera stora techföretags hantering av våra personuppgifter i sin vardagliga verksamhet.

Marie Strömberg Lindvall:

Just det, det handlar i första hand om personliga uppgifter.

Ralph Bitar:

Personuppgifter precis. Skyddsdata, rättsskydd. Och DMA är en del av det här stora rättspaketet med olika rättsakter och där finns också AI-förordningen, den pratar många om nu för att reglera utvecklingen av AI i Europa. Men DMA vill täcka upp den här konkurrensbiten som finns, som blir ett problem på den digitala marknaden.

Marie Strömberg Lindvall:

DSA är en del av det här också, förstår jag. Digital Service Act.

Ralph Bitar:

Precis. Exakt. DSA också. Den handlar mer om att reglera de här sociala mediejättarna, deras hantering av innehållet på sina plattformar och det är att reglera alltifrån känsliga fake news och ja, olagligt material helt enkelt och annat.

Marie Strömberg Lindvall:

Så DMA är en del av det här paketet.

Ralph Bitar:

Precis. Och man fokuserar på marknadsbiten mest. Ja, de digitala marknaderna som de här plattformarna agerar på. Vi har sett att konkurrenslagstiftningen som vi har i dag, den har tillämpats ett flertal gånger på de här stora jättarna, de här grindvakterna och då i synnerhet förbudet mot missbruk av dominerande ställning, artikel 102 i EUF-fördraget eller det europeiska funktionsfördraget. Bland annat var Google och Microsoft två kända fall, som vi kanske går in på senare. Men ja, en liten historisk kontext till DMA.

Marie Strömberg Lindvall:

Mm.

Märta Iversen Ohlsson:

Ja, DMA har ju kommit till just för att konkurrensreglerna inte riktigt har varit tillräckliga för att tackla de konkurrensproblemen som har uppstått i och med att de här digitala marknaderna har blivit enorma och har en stor påverkan på företag, konsumenter och kunder, allt möjligt. Mycket av våra liv i dag sker online på de här grindvakternas plattformar och man kan säga att DMA kompletterar de konkurrensreglerna som vi har i dag som Ralph nämnde, artikel 102 men även artikel 101. Till skillnad från konkurrensreglerna kan man säga att DMA vill ta hand om eller attackera problemet innan det uppstår. I konkurrensreglerna som vi har i dag, artikel 101 och 102, så ingriper kommissionen eller den nationella konkurrensmyndigheten ofta efter att ett övertramp har skett.

Marie Strömberg Lindvall:

Och det här är den springande punkten, före och efter.

Märta Iversen Ohlsson:

Precis, och DMA tillämpar förbud och regler som de här grindvakterna, de sex grindvakterna som har blivit utsedda, ska följa konstant och kommissionen ingriper när det har skett ett övertramp. Så många kanske i dagarna har eller under de senaste månaderna har sett att grindvakterna har tillämpat nya avtal, till exempel att när du går in på en av de centrala plattformstjänsterna så får du upp en liten knapp att vi har reviderat vårt avtal och nu måste du godkänna det eller inte. Det är en påverkan som DMA har haft och vi ser då att grindvakterna anpassar sina verksamheter till reglerna.

Marie Strömberg Lindvall:

Det här pratade vi om precis innan vi började spela in podden också, att vi allihop har sett det här och noterat det nu att det har dykt upp i våra mobiler när vi har gått in i våra olika appar.

Märta Iversen Ohlsson:

Precis. Så man kan säga att DMA är mer proaktiv i tillsynen, att man inte väntar på att någon ska göra fel utan man förväntar sig konstant att reglerna ska följas.

Marie Strömberg Lindvall:

Du nämnde här nu Märta att det har funnits en del rättsfall sedan tidigare. Vi kan konkretisera det här ytterligare med att jämföra hur det har sett ut tidigare och hur vi tänker oss att det ska komma att se ut framöver.

Ralph Bitar:

Då har vi två väldigt bra fall när kommissionen drev mot de här företagen som nu är grindvakter. Det första vi kan nämna är kanske Google shoppingärendet.

Marie Strömberg Lindvall:

När ungefär i tiden var vi då?

Ralph Bitar:

Google shopping var ett ärende som pågick ganska länge. 2021 kom en dom mot Google med en väldigt saftig bot på 2,4 miljarder euro och det de hade gjort här var att de hade i sin algoritm när man söker på Google search gett en förmånligare placering för deras egna tjänster och produkter.

Marie Strömberg Lindvall:

Förmånligare placering än övriga företags och aktörers placeringar?

Ralph Bitar:

Exakt så. Och det menade man var ett missbruk av dominerande ställning, att premiera sina egna produkter och andra såg att det var orättvist på den marknaden, plattformen då med sökresultat, på Google search helt enkelt.

Märta Iversen Ohlsson:

Det kallas även för self-preferencing inom ramen för missbruk av dominerande ställning, att man låter sin egen tjänst få en bättre position eller bättre förutsättningar än konkurrenterna.

Ralph Bitar:

Precis. Det är deras egen plattform så de kan styra det här och sätta sina egna produkter först. Det här är så intressant nu för det blir ett direktförbud mot ett sådant här beteende i DMA.

Marie Strömberg Lindvall:

Så det man såg under den här utredningen och det man kom fram till, det är en sådan sak som man nu, i den här nya DMA vill förhindra.

Ralph Bitar:

Exakt. Ska man konkretisera det här ännu mer som Märta var inne på, det här med att man är proaktiv, där hade vi ett långt ärende från kommissionen som pågick i flera år för att bara utreda den här lilla saken. Nu förbjuds det här i förhand, så det effektiviserar det här arbetet och öppnar upp marknaden så mycket mer än att behöva göra nya, väldigt långa och krävande utredningar utifrån artikel 102 i funktionsfördraget.

Marie Strömberg Lindvall:

Finns det något mer exempel?

Märta Iversen Ohlsson:

Microsoft.

Marie Strömberg Lindvall:

Microsoft Media Player var det.

Märta Iversen Ohlsson:

Ja, så i Microsoft Media Player, det är ett ärende också från kommissionen där man fastställde att det var just ett missbruk av dominerande ställning, att Microsoft förinstallerade sin programvara, Media Player, den här videospelningsfunktionen på datorer som använder Microsoft operativsystem. Men det som kanske är viktigast i det här ärendet är att Microsoft just försvårade för andra aktörer att tillhandahålla liknande programvaror och få dem att fungera på datorer som använde Microsofts operativsystem. Och det är också ett exempel på beteenden som förbjuds i DMA och som grindvakterna, bland annat Microsoft, nu måste följa.

Marie Strömberg Lindvall:

Om du sammanfattar nu. Vad har vi för syfte med DMA nu?

Märta Iversen Ohlsson:

Jag tycker ordet proaktiv är ett bra ord att beskriva DMA, proaktiv konkurrenstillsyn. Också resurssmart konkurrenstillsyn, både exemplet Google shopping, som Ralph tog upp, och Microsoft Media Player, det har tagit flera, flera år för kommissionen och mycket resurser och det är inte de enda två ärendena där de här grindvakterna har varit inblandade. Det finns en hel rad med exempel där kommissionen utrett i två, tre och till och med fyra, fem år och tagit dem till domstol i olika vändor och så vidare. Det är resurskrävande och DMA är en effektivisering av den klassiska konkurrenstillsynen kan man säga.

Marie Strömberg Lindvall:

Om man sträcker det ännu längre, vad innebär det för oss som användare och för företag?

Märta Iversen Ohlsson:

Ja, för användare innebär det att man får tillgång till fler och rättvisare centrala plattformstjänster, att man vet att resultaten när man till exempel söker i en sökmotor, att de är rättvisa, att man får upp dem, att det inte är någon som har bestämt vilka alternativ du ska se på det sättet. Interoperabilitet, att man kan koppla ihop olika tjänster, meddelandetjänster till exempel. Det kan väl beskrivas som att man inte blir innesluten i de här ekosystemen utan att det mer ska finnas en frihet på de här plattformarna. Rättvisare villkor.

Marie Strömberg Lindvall:

Nu har vi lite bakgrund här och nu är det strax den 7 mars och då ska de här teknikjättarna börja följa de här DMA-reglerna och det är också nu som kommissionen kommer inleda sitt tillsynsarbete. Så jag hakar i litegrann med det här som jag frågade Märta tidigare, vad innebär det här konkret för oss konsumenter? Vi som är användare av de här tjänsterna och vi känner ju till precis alla de här företagen och plattformarna som vi har nämnt här. Vad innebär det för oss som användare och vad innebär det för företagen? Jag tänker att vi ska ge lite konkreta exempel här. Vad säger du, Ralph?

Ralph Bitar:

En sådan sak är att DMA kommer ge oss, om vi utgår från oss slutanvändare, konsumenter som Märta nämnde, valfrihet. Det är en central punkt i det här. En annan aspekt är att vi kommer att få ett starkare personuppgiftsskydd och DMA har ansetts vara ett komplement till GDPR då det reglerar de här grindvakternas arbete med hur de hanterar personuppgifter. Ett exempel är att nu får inte grindvakter längre uppge personuppgifter som man genererar. Jag kan konkretisera det i stället. Om jag använder Instagram exempelvis, så får inte Meta som är en grindvakt eller företaget bakom Instagram använda de personuppgifter jag genererar där, genom att klicka mig runt, för att marknadsföra eller använda de här personuppgifterna i till exempel Facebook, som också är en central plattformstjänst som Meta erbjuder. Eller man får göra det, men det kräver ett samtycke.

Marie Strömberg Lindvall:

Det krävs att jag som användare ger samtycke till det.

Ralph Bitar:

Precis.

Märta Iversen Ohlsson:

Jag har fått en sådan. Vill du sammankoppla de här två plattformstjänsterna eller inte? Får vi dela din information mellan plattformarna? Det är ju DMA som håller på och jobbar i bakgrunden.

Ralph Bitar:

Ja, det är det och det är compliance.

Märta Iversen Ohlsson:

Ja.

Ralph Bitar:

Nu innan det går igång och det här är absolut till oss, alltså personuppgifter, och det kallas för interoperabilitet. Det ska också gälla för företagen, att de också ska ha mer kontroll på deras företag. De som erbjuder tjänster eller har verksamhet ute på de här plattformarna ska också kunna få mer kontroll över hur deras uppgifter används av grindvakterna. För grindvakterna ska inte heller kunna få använda företagens datauppgifter som genereras på de här plattformarna för att exempelvis konkurrera med dem. Jag har skapat en app, jag lanserar den på en appbutik som tillhör en grindvakt och grindvakten får tillgång till så mycket data och använder den här datan för att konkurrera med mig.

Marie Strömberg Lindvall:

Ja, för det kan man poängtera, att de här plattformarna, de är själva också aktörer, de konkurrerar med de företag som de upprätthåller plats till på sin plattform.

Ralph Bitar:

Precis, så. Väldigt bra beskrivet.

Marie Strömberg Lindvall:

Och här kommer det finnas begränsningar kring hur man får använda den data man får från företagen.

Ralph Bitar:

Exakt ja.

Märta Iversen Ohlsson:

Så det är ett tudelat syfte, både rättvisare villkor för kunderna, konsumenterna men också för konkurrerande företag som ofta kanske är mindre apputvecklare, mindre digitala företag som försöker konkurrera och har haft lite svårare än vad konkurrensreglerna egentligen har tillåtit tidigare. Vi har också några exempel på hur grindvakterna till exempel tillämpar betallosningar för mindre apputvecklare och konkurrerande appar inom grindvakternas ekosystem, att det har varit dyrt att till exempel vara en tredjepartsapp än att vara en app inom just det operativsystemet. Det finns flera exempel på hur tredjepartsutvecklare, som inte delar de här ekosystemen har missgynnats.

Marie Strömberg Lindvall:

Det är det som innebär att vara tredjepartsutvecklare, att man inte ingår i det här befintliga ekosystemet.

Ralph Bitar:

Ja, precis. Ett exempel på det när du nämner det här, är att det kommer att vara tydligt för både företag och konsument. Nu måste de här grindvakterna som tillhandahåller meddelandeappar, och just nu är det två, det är WhatsApp och Messenger och de ägs båda av Meta. Nu måste Meta öppna upp den här tekniken bakom så att man ska kunna skicka meddelanden. Om jag använder WhatsApp ska jag kunna skicka från WhatsApp direkt till Messenger eller till...

Marie Strömberg Lindvall:

Signal.

Ralph Bitar:

Signal eller Viber. Och det kommer hjälpa mindre företag som startar upp en meddelandeapp. Då kan man motivera andra att ladda ner den appen men också att motivera att han inte behöver, att det inte binder konsumenten att behöva ladda ner. Om jag använder WhatsApp, du behöver inte ha WhatsApp, Signal eller Messenger och så vidare. Det räcker med en av de här apparna för att kunna nå ut till mina vänner som kanske använder en annan app. Man vill ju öppna upp det där lite så att det inte binder in människor.

Marie Strömberg Lindvall:

Det där är någonting som jag tror att nästan alla känner igen, som förstår konsekvensen av vad DMA kommer medföra, att man kan prata mellan de här olika tjänsterna. Om vi fortsätter att vara väldigt konkreta. Som användare ska jag kunna avinstallera en förinstallerad app. Jag köper en mobil och jag har ett antal förinstallerade appar på den mobilen, och den ska jag kunna avinstallera.

Märta Iversen Ohlsson:

Ja och du ska kunna välja fritt vilken annan app som du vill ladda ner eller vilket annat system för till exempel musik eller meddelanden som du vill ha på din telefon. Vilket är positivt för konsumentens valfrihet.

Marie Strömberg Lindvall:

Så den förinstallerade appen kommer fortfarande i telefonen.

Märta Iversen Ohlsson:

Ja.

Ralph Bitar:

Den kommer med.

Marie Strömberg Lindvall:

Den kommer med men jag kan välja att avinstallera den.

Ralph Bitar:

Ja och det ska vara tydligt och lätt att göra det. Jag vet inte om någon grindvakt kanske erbjuder möjligheten att det ska synas att man ska kunna lada ner andra applikationer. Vi kommer se hur det här utvecklas, hur allt blir men mycket handlar om lättillgänglighet, det ska inte vara svårt. Du ska inte behöva gå in i inställningar för att leta dig fram för att hitta en sådan funktion. Så det är en viktig aspekt.

Märta Iversen Ohlsson:

Precis. Det finns ett begrepp inom DMA som kallas för dark patterns, man kan kanske på svenska översätta det till dolda mönster. Och det är just det du säger Ralph att grindvakterna till exempel inom sina system gör det svårare att välja någon annan aktör eller någon annan app till exempel. Att man har dolda mönster och dolda funktioner som kringgår reglerna som finns i DMA.

Marie Strömberg Lindvall:

Vad kan det vara till exempel?

Ralph Bitar:

Man gör om användarupplevelsen på en app som kanske används på en konkurrerande plattform till den här grindvakten och på så sätt kommer det här undermedvetet påverka användaren att använda grindvaktens egna plattformar för det funkar bättre på dennes webbläsare och så vidare. Det här heter dark patterns eller dolda mönster för att det kanske är svårt att direkt pinpointa.

Marie Strömberg Lindvall:

Det är inte så synligt för mig som användare helt enkelt.

Ralph Bitar:

Exakt.

Marie Strömberg Lindvall:

Är det så jag ska förstå det.

Ralph Bitar:

Ja, lite men det påverkar ändå. Sådana mönster ska förbjudas också enligt DMA. Precis. Det har att göra med konsumentupplevelsen. I början nämnde vi att DMA täcker upp för konkurrensbiten men vi har redan pratat mycket om konsumenträttsliga perspektiv och dataskyddsrättsliga perspektiv. Mycket i DMA-reglerna är inte bara konkurrensrättsliga utan de är tagna direkt från dataskyddsrättsliga och konsumenträttsliga principer och dolda mönster är en konsumenträttslig princip. Att de villkor som läggs på mig som användare också vara dem jag kan förlita mig på att det är så.

Marie Strömberg Lindvall:

Finns det något mer tycker ni? Vi har varit inne ganska mycket på betalningslösningar, möjligheter för meddelandeappar att prata med varandra. Är det någonting mer konkret vi kan lyfta, tycker ni, som vi som användare ska få del av?

Märta Iversen Ohlsson:

Ja, nyligen har det varit väldigt mycket i nyheterna och i olika tidningar om en konflikt mellan Apple och Spotify som har en direkt koppling till just DMA.

Marie Strömberg Lindvall:

Ja, det är intressant, berätta om det.

Märta Iversen Ohlsson:

Det är speciellt intressant kanske för lyssnarna eftersom Apple är en grindvakt och Spotify är ett företag som är grundat i Sverige. Det har att göra med att Spotify som är en musiktjänstapp, en app som man kan ladda ner till exempel genom Apples appbutik för att lyssna på musik. Att Apple då har tillämpat ett betalsystem som Spotify anser har missgynnat dem och att det nu kommer ske en förändring med DMA som Spotify har välkomnat, men de har även utlyst kritik att det inte är långtgående nog.

Ralph Bitar:

Precis. För det Apple har gjort, det är att man lägger den här, man kallar det för Appleskatten på företag som erbjuder in app purchases, alltså i appbetalningar. Den här skatten eller avgiften har inte gjort det så motiverat för Spotify och andra företag att erbjuda sina olika tjänster via sin app så konsumenter måste gå till en webbläsare för att betala för de här tjänsterna. Det är det DMA försöker luckra upp här, att man ska kunna möjliggöra för företag att kunna erbjuda sina produkter direkt i sina appar utan hinder. Som Märta var inne på så har Apple kommit in med ändringarna för att anpassa sig mer till DMA men det finns mycket frågetecken där redan nu. Och det är det här vi nämnde i början att det är nu tillsynen också börjar, den 7 mars. Så vi får vi se om de här förändringarna Apple har gjort kommer anses vara tillräckliga. För i många företag, Spotify och till och med andra grindvakter, är kritiska mot mycket av det som händer.

Marie Strömberg Lindvall:

Ja, det var min nästa fråga här som ni gled över på automatiskt. Är alla nöjda nu? Nej, uppenbarligen inte. Det finns de som är nöjda och de som inte alls är särskilt nöjda. Mycket skriverier som man har sett i medierna har handlat just om Apple och Spotify till exempel, men Apple är inte nöjd. Vem är nöjd och vem är inte nöjd?

Ralph Bitar:

Ja, Apple är inte nöjd. Jag skulle säga att grindvakterna inte heller är så nöjda med det här. När jag läste Apples annonsering av deras nya villkor i Europa i och med compliance med DMA, så står det tydligt att Apple tycker att eller de tycker att det är synd att säkerheten för deras europeiska användare kommer att riskeras i och med tillämpningen av DMA. De menar att deras plattforms operativsystem, det system de har haft innan DMA har stärkt säkerheten för sina användare. Så där kan vi se direkt en ganska öppen kritik från Apple.

Marie Strömberg Lindvall:

Och ByteDance är inte så glada heller.

Märta Iversen Ohlsson:

Nej, precis. De har till och med överklagat sin beteckning som grindvakt och tycker inte alls att TikTok bör ingå som en central plattformstjänst, att de inte är en grindvakt i det avseendet som DMA. Det ska också tilläggas att DMA och den regleringen som pågår av digitala marknader både just den här konkurrensbiten som vi fokuserar på i dag och Digital Services Act och AI Act och allt som kommissionen släpper nu i sina digitala paket, det är högst politiska frågor. Jag tror att Europa och europeiska företag är nöjda å ena sidan, nästan alla de här grindvakterna är ju baserade i USA.

Marie Strömberg Lindvall:

Utom ByteDance.

Märta Iversen Ohlsson:

Utom ByteDance. Precis, de är placerade i Kina. Det är inga europeiska företag som betecknas som grindvakter och det säger ganska mycket att makten över digitala marknader finns inte i Europa utan den finns i USA.

Marie Strömberg Lindvall:

Hur ser man på det här i USA då? Det här är ju ett europeiskt initiativ och ett europeiskt arbete av just de skäl som ni nämnde, men hur ser man på det här i USA då där fem av de här sex teknikjättarna befinner sig?

Märta Iversen Ohlsson:

Ja, det beror lite på vem man frågar, så är det ju alltid men jag tror att lagstiftarna i USA och politikerna välkomnar DMA. Senaten har också haft utfrågningar av de här teknikjättarna. Nyligen var TikToks vd på utfrågning och fick många tuffa frågor. Det finns ett bredare perspektiv med DMA, man vill reglera de här digitala marknaderna och få kontroll över dem, både konkurrensituationen, innehållet, hur de här algoritmerna fungerar och informationssäkerhet. Det finns många frågor som behöver få någon form av reglering och det skulle jag säga att man är relativt överens om världen över och EU har verkligen visat framfötterna och kommit med DMA och de här digitala paketen.

Ralph Bitar:

Precis. Man kan också se i USA att med senaten fanns det många senatorer då som uppmanade president Biden att inte påverkas allt för mycket av den ganska starka lobbyismen som kanske pågår från grindvakternas sida i USA för att påverka den amerikanska lagstiftningen eller i alla fall relationen med Europa på grund av DMA och så. Så absolut, som Märta säger, det är väldigt politiskt det här och vi vet också att europeisk lagstiftning som är på digitala plattformar har lett till att den här lagen påverkar andra länder och GDPR är ett exempel på det. Den lagstiftningen har gett inspiration till många andra delar av världen som använder ungefär samma lagstiftning som GDPR och att de här plattformarna, de måste upprätthålla två system. Till exempel Apple ska ha ett system för européer och ett system för övriga världen, som inte har DMA. Det är en fråga om det är dyrare att upprätthålla två system? Det kan absolut spilla över då, om man säger.

Marie Strömberg Lindvall:

Ja och då glider du automatiskt över på en fråga som jag hade tänkt. Kan DMA skapa nya problem? Är det vad vi ser här när du pratar om två system som ska upprätthållas?

Ralph Bitar:

Ja. Det finns kritik mot DMA absolut, utöver det grindvakterna syftar på eller pekar på. Ett tekniskt exempel är att man menar att den här definitionen av grindvakter de baseras på vissa tröskelvärden och de är kvantitativa kriterier och det innebär omsättning, hur stora de är och så vidare.

Märta Iversen Ohlsson:

Antal användare också.

Ralph Bitar:

Antalet användare också. Och så har vi kvalitativa kriterier och de är de som är lite diffusa, om de ska ha en inverkan på den europeiska marknaden, hur stort antal användare som är beroende och så. Och många menar här att det försvårar förutsebarheten för vilka som kan betecknas som grindvakter eller inte och att det på något sätt blir techföretag som kanske växer, de kanske inte kommer veta om de ska bli betecknade som grindvakter eller inte, att det skulle vara problematik där. En annan sak handlar om att DMA kanske hindrar innovation. Tvärtom, som det syftar till, då menar man bland annat att de här grindvakterna eller företag som betecknas som grindvakter kommer ha svårt att våga ta initiativ för att man är rädd för att man kanske bryter mot DMA. DMA är väldigt strikt i sina regleringar, det är väldigt specifika regler. Ett exempel med rangordning, väldigt specifikt. Ett förbud.

Marie Strömberg Lindvall:

Men det här är, som sagt var, bland annat de ökade möjligheterna till innovation som är ett av skälen till att reglerna införs.

Ralph Bitar:

Precis.

Marie Strömberg Lindvall:

Så man kan se det på två olika sätt.

Ralph Bitar:

På två olika sätt. Nu tog jag bara kritik mot DMA, men det finns vissa som menar att DMA är för svagt också. Ett exempel är förinstallerade appar. Man menar, till exempel, att det skulle vara bättre om DMA helt och hållet förbjöd det, att grindvakter får förinstallera appar på de tjänster vi köper av dem och man menar att det skulle vara bättre att förbjuda förinstallationen helt av deras egna appar för att konsumentundersökningar visar på att konsumenter inte orkar avinstallera en app för att sedan ladda ner en ny app. Man använder det som finns redan så det hjälper kanske inte så mycket med att luckra upp de här ekosystemen.

Marie Strömberg Lindvall:

Sia om framtiden nu Märta. Jag skickar frågan till dig. Nu har vi hört konkret vad det innebär. Det är både lite kritik mot DMA, och det som är positivt med DMA. Vad tror vi? Vågar vi spekulera i någonting?

Märta Iversen Ohlsson:

Ja, vi nämnde ju det snabbt tidigare vad det gäller betecknandet av grindvakter, att det är lite motstånd från ByteDance och deras centrala plattformstjänst TikTok, som säger att de inte är en grindvakt och det är något vi får se hur det utvecklas. De har överklagat till Tribunalen som kommer meddela om kommissionens åsikt om att ByteDance är en grindvakt, om det håller eller om de kommer fastställa det som TikTok hävdar då, att de inte alls är en grindvakt.

Marie Strömberg Lindvall:

Det här måste vara jättespännande tider för er nu som jobbar med de här frågorna framåt. Det måste ju vara jättespännande att följa utvecklingen här.

Märta Iversen Ohlsson:

Ja, framförallt tror jag eftersom vi verkligen kommer behöva testa regelverket. Kommissionen kommer behöva varmköra lite och se vad som fungerar och vad som inte fungerar. Det är ju väldigt svårt speciellt eftersom de här tjänsterna är högtekniska, kan man väl säga, de utvecklas konstant. Det kommer alltid nya mjukvaror, hårdvaror och produkter. Vi ser nu till exempel hur stort AI har blivit på bara några år.

Marie Strömberg Lindvall:

Det har gått jättefort.

Märta Iversen Ohlsson:

Helt plötsligt är AI en jätteviktig del i många liv att kunna använda i vardagen. Men något som också ska tilläggas är att det kan komma fler grindvakter. Det har till exempel pratats lite om att Booking.com skulle vara en grindvakt och det skulle i sådana fall bli den första europeiska grindvakten. Det är inget som aktualiserats nu men vi får se när DMA har varit tillämpligt i några år hur det blir för att man måste komma upp i de här tröskelvärdena och det är det man har hävdats att Booking inte tar sig upp i, i användarantal och så vidare. Det har också varit mycket prat om molntjänster, till exempel. Om de ska betecknas som grindvakter eller centrala plattformstjänster men där har det också varit problem med att just räkna ihop användarantalet eftersom det kan vara så stora skillnader i och med att molntjänster kan fluktuera i hur många användare man har.

Marie Strömberg Lindvall:

Kan man också tänka sig att det kan adderas till grindvakter? Kan någon av dem som betecknas som grindvakt falla ifrån som grindvakt? Kan man tänka sig ett sådant scenario också?

Ralph Bitar:

Absolut. Man har möjlighet att kunna föra en sådan talan och det är det ByteDance försöker göra bland annat, att de inte ska vara en grindvakt. Det är dels det vi får se nu vad som händer med den här lagstiftningen. Det är nu vi får se hur den fungerar i verkligheten. Jag tycker det är speciellt intressant nu med Apples nya, de här ändringarna de har gjort, och att där finns det mycket. Jag tror det kommer vara en av de första kanske som blir något spännande att se hur DMA ska tillämpas i och med all kritik Apple har fått från flera håll. Vi får se vad kommissionen tar till sig där.

Märta Iversen Ohlsson:

Ja också som en del av det här framtidsperspektivet ska även tilläggas att DMA som lagstiftning är framtidssäkrat. Det finns paragrafer i DMA som säkrar upp för att man ska kunna expandera lagstiftningen när det kommer ny teknisk utveckling. För det vet man också att en plattform kan helt plötsligt bli helt irrelevant eller att det kommer en helt ny teknik som till exempel när AI kom och blev helt plötsligt helt jätterelevant för många. Det har DMA framtidssäkrat så att de ska kunna utveckla det långsamt med den tekniska utvecklingen.

Marie Strömberg Lindvall:

Och som sagt var, vi har nämnt att nu får man följa utvecklingen här framöver och då är det en tillsynsaspekt på det här. Vem tillsynar vad? Var kommer Konkurrensverket in och var kommer kommissionen in? Kort om det innan vi avrundar.

Ralph Bitar:

Ja, absolut. Kommissionen har det ensamma ansvaret att tillämpa DMA och tillsyna att de här grindvakterna efterlever DMA men vi konkurrensmyndigheter och Konkurrensverket i Sverige, vi kommer kunna bistå kommissionen i deras undersökningar och utredningar som utgår ifrån DMA. En del av den här hjälpen vi kommer bistå kommissionen med är att man kan komma in med tips till Konkurrensverket om man som användare eller företag eller vem som helst upplever att det finns något problem som kan relateras till en grindvakt och det går att göra på vår hemsida. På vår hemsida kan man se hur man kan tipsa Konkurrensverket och det går att göra via mejl, telefon eller post.

Marie Strömberg Lindvall:

Och vi tar emot tipset men det är inte vi i första hand som utövar tillsyn utan tipset levereras vidare till kommissionen.

Ralph Bitar:

Precis.

Märta Iversen Ohlsson:

Vi tar emot tips som vi sen översänder till kommissionen, så man kan antingen tipsa oss här på Konkurrensverket eller direkt till kommissionen, men kanske innan man tipsar är det bra att veta att man kan gå in på Konkurrensverkets hemsida och läsa mer om DMA och också läsa lite mer om de här förbuden i artikel 5, 6 och 7 framförallt där grindvakternas skyldigheter anges och kolla om det möjligtvis skulle kunna vara en överträdelse av DMA som är aktuellt.

Marie Strömberg Lindvall:

Och där framgår också vart man vänder sig.

Märta Iversen Ohlsson:

Ja.

Ralph Bitar:

Precis.

Marie Strömberg Lindvall:

Med det tycker jag att vi avrundar detta samtal. Jag vill tacka er för att ni deltog här i podden och pratade DMA. Jag tackar dig, Märta Iversen Ohlsson och jag tackar dig, Ralph Bitar. Jag heter Marie Strömberg Lindvall. Tack för att ni lyssnade på podden.